

Narodna ...
din., četrt leta 20 din., mesečno ...
v Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
niti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
večkratnem inseriranju primeren popust.
Uredništvo sprejema naročilno, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

75. števil.

Maribor, dne 30. junija 1924.

Letnik XVI.

Radikali in samostojni demokrati.

V radikalni stranki tvori Pašičev krog posebno skupino in sedaj se nahaja radikalna stranka zadnjič na razpotju, kakor pišejo beograjske »Novosti«, da sledi čez drn in strn tej skupini ali pa si najde druga pota. Sedaj je brez vsakega dvoma, da skupini Ljube Jovanoviča in Nastasa Petroviča, ki postajate vedno močnejši, ne odobravata »rešitve« krize in vse, kar se dogaja v državi. V teh radikalnih krogih se smatra, da bi bilo zelo nevarno v tem stanju in razpoloženju iti v volitve. In če bi se volitve tudi svobodno vršile, je situacija že taka, da bi bili krvavi spopadi neizbežni. Radi tega smatra ta del radikalov, da bi se moralo na vsak način poskusiti s široko koncentracijsko vlado ter za njo tudi vse žrtvovati. O tem se med radikali mnogo razmišlja, a nimajo človeka, ki bi s tem začel. To je že gotovo, da Ljuba Jovanovič noče in ne pride v ospredje, dokler se Pašič končno ne izvele iz politike. Mnogi radikali vedno bolj prigovarjajo Pašiču, naj žrtvuje to na ljubo in korist stranke in države. Nekateri beograjski listi dajo razumeti, da se vršijo v tej smeri baš sedaj zadnjič najodločnejši poskusi ter da bo znan končni rezultat že koncem tega meseca.

Če se ta kombinacija ne posreči, pravijo »Novosti«, ostaneta še dva izhoda: volilni mandat Pašiča ali nevtralna vlada. Glede tega je pa položaj na Bledu za Pašiča veliko premalo ugoden, če tudi se on še vedno nada, da bo drugi ustavni faktor primoran poveriti mu volitve.

Kar se tiče odpora zdravega dela radikalne stranke proti akciji Pašiča in posebej še Pribečevića, je treba še posebej poudariti, da so sklepi celjske konference Jugoslovanskega kluba k temu mnogo pripomogli. Večina radikalov je spoznala, da je zelo škodljivo, če se pusti dr. Žerjav za gerenta notranjih zadev v Sloveniji. — Uglebni radikali odkrito naglašajo, da hočejo samostalni demokrati kompromitirati radikalno stranko ter da hoče še posebej dr. Žerjav v Sloveniji izkopati najširši jez med radikali in opozicijo, da bi tako podpiral želje in zahteve po volilni vladi. Nakane samostojnih demokratov postajajo radikalom vedno bolj jasne. Pribečević hoče radikale popolnoma oddvojiti od opozicije, da bi potem oni smatrali njega kot edinega zaveznika in kot edini izhod volitve, pri katerih bi on dobil kar največje prosto območje.

Radikali, ki še trezno zasledujejo razvoj situacije, mislijo, da se še bo dalo zaustaviti akcijo samostojnih demokratov in zlomiti njihovo politiko in da se še položaj lahko preokrene v normalno in potrebno smer. To mnenje zbljuje mnoge radikale vedno bolj z opozicijo in v kolikor oni sami ne upajo ali pa ne morejo nastopiti, se tembolj nadajo in zanašajo na odločilni nastop opozicijskega bloka.

To se pričakuje že v teku tega tedna. Opozicijski blok odločno nadaljuje svojo akcijo proti Pašič-Pribečevići vladi. Danes se vrne v Beograd Ljuba Davidovič, ki je imel zelo uspešne shode, in v Beograd pride tudi dr. Korošec in dr. Spaho.

Politične beležke.

Odnosaji v strankah vladne koalicije. Pogajanja Ljube Jovanoviča z radikali čistih rok se bližajo koncu in so precej povoljni. Vse to je dobro znano iz krogov, ki so skrajno nezadovoljni s Pašičem. Število pristašev Ljube Jovanoviča raste vsaki dan, a ono Pašičevih privrženecv pada. Nezadovoljnost samostojnih demokratov, ker jih je Pašič zvalil v vladno koalicijo z obljubo sigurnost volilnega mandata, pot Davidovičevih pristašev od Zagreba do Splita je bil nekak triumf politike Ljube Davidoviča. V strahu pred akcijo Davidoviča je Pribečević pospešil korake, da se popolnoma zbliža in konečno v slučaju skrajne potrebe združi z radikali. — Pribečević se posvetuje glede fuzije samostojnih demokratov s Pašičevo grupo vsak dan z dr. Janjičem, ki je glavni svetovalec Pašiča. Nezadovolje s Pribečevićem pa raste med radikali dnevno. Radikali čistih rok po pravici dolžijo Pribečevića, da je ravno on glavni krivec strogo napetega razmerja med strankami in vedno naraščajoče plemenske mržnje in razdora. Treba pa tudi pomisliti, da se od Pašič-Pribečević strani vodi ostra zakulisna borba proti Jovanovičevi akciji; a na drugi strani je razdor med radikali omadeževanih in čistih rok vedno večji.

Kako si pišejo in korespondirajo med seboj radikali? »Obzor« objavlja: Ožji krog poslancev, ki se zbira krog Pašiča in ki je trdno overjen, da se bo Pašiču posrečilo dobiti volilni mandat, se je sedaj razlezel po agitacijskih potovanjih. Ti strankarski ljudje se na teh agitacijskih rajzah ne zaganjajo tolikanj v opozicijo, ker so uverjeni, da bodo opozicijo lahko zlomili s pomočjo režima, ampak njihova agitacija je naperjena v prvi vrsti proti onim radikalom, ki se drznejo dvigati glas in roko proti Pašiču. To akcijo proti radikalom čisti

stih rok vodi Pašičeva družba ali osebno, ali pa pismenim potom. Pašičev glavni svetovalec dr. Janjič je te dni naslovil pismo na volilni okraj radikala Dodiča in radi tega pisma je prišlo do očitnega spopada med obema. Dodič je odgovoril dr. Janjiču s sledečim pismom, ki ga prinašamo po »Obzoru« dobesedno: »G. Vojislav dr. Janjič, na nesrečo bivši minister! Pred nekoli ko dnevi si bil v mojem okraju in rekel si mojim prijateljem, naj me nikar več ne volijo za poslanca. Ker si mi to storil, se bom podal tudi jaz v tvoj volilni okraj, da nastopim proti tebi. Čudno se mi pa zdi, da ti moji ljudje ne stavijo vprašanja: Zakaj naj ne volimo Dodiča? Na to vprašanje bi ti moral odgovoriti, za to ne, ker Dodič noče, da caruje korupcija. Dodič hoče, da naj bodo iz radikalnega kluba ministri ljudje, ki uživajo zaupanje kluba. Dodič nikakor ne pusti, da bi ministroval Janjič. Janjič naj dobro pomni, da srbska zemlja ni kolonija, ampak je to srbska država, ustvarjena od najboljših srbskih sinov baš tedaj, ko si baš ti ostavil državo v času vojne in ko jej v tej dobi nisi služil. Kaj hočeš sedaj nam? Zakaj ne poveš, da si moral podati ostavko, ker si iti moral in ti tudi veš radi česa — radi korupcije, ker si tolikanj tega upropastil, a ti lažeš, da si podal ostavko radi svečeniških vprašanj. Da bi bili po vojni v naši državi veljavni francoski zakoni, ti bi bil obešen na meji. Ne bi bilo zate nobene škode, ker so te pokvarile Francoska in Ženeva v moralnem oziru. Zakaj ne poveš, da te je pogнал z ministrskega stolčka Dodič? Zakaj ne poveš, da Dodič ne pusti, da bi upravljal državo dr. Janjič. Zakaj ne rečeš, da Dodič ni Janjičev podrepanik, ampak kontrolor takih ministrov, kot si bil ti! Jaz sem tebe odgnal od ministrstva in ako bi tebe sodil kak seljak, ne bilo bi škode, ako ti odere kožo in ž njo stapecira ministrski stol onemu, ki bo tvoj naslednik, da bo znal, kako si ti končal. Nesrečnež, sedaj ne boš več ti loviti! Ako si pošten človek, naj te vzame predsednik vlade, da mu ti pobereš najemnino in dohodke, a nikakor ne, da te vzame za ministra. A ti bi mu pobral in zase shranil kar prvo najemnino, in zato sem prepričan, da te predsednik ne bi vzel za to službo. Žalibog si že upravljal to našo državo. Ti misliš, Dodič ne bo več poslanec in jaz bom zopet minister. Jaz ti povem, poprej si si lahko svest smrti, nego ministrskega stolca. Znaj tudi to, da smo take koritarje razgnali.« A. Dodič, narodni poslanec.

Kongres neodvisnih radikalov. Neodvisni radikali Protičevići pripravljajo za 5. julija svoj kongres v Beogradu. Ta kongres dela mnogo brige radikalom in glavni odbor je izdal naredbo, da bodo vse oni radikali izključeni iz stranke, ki bi se udeležili tega kongresa.

Po svetu.

Po umoru poslanca Matteottija. Zaprti fašistični zločinci se zelo oholo obnašajo ter nočejo ničesar priznati. Gotovo se zanašajo, da so tudi sedaj samo fiktivno zasledovani in da bodo kot doslej, brez kazni izšli iz te afele. Dumini je pisal iz ječe svojim sorodnikom, naj le vzamejo v najem neko vilo, za katero se je že poprej pogajal, ker upa, da bo kmalu zopet prost. Glede kovčega s krvavo obleko in z drugimi sumljivimi stvarmi trdi, da mu je vse to gotovo podtaknil kak sovražnik. — Italijanski kabinet bo ta teden malo spremenjen in Mussolini ne misli biti več zunanji minister, ampak samo predsednik vlade. — V Bologni so fašisti zopet ugrabili nekega socialističnega funkcionarja, ga par dni mučili, potem pa onesveščenega zopet pripeljali pred njegovo hišo.

V bolgarskem sobranju je prišlo do burnih preprirov in spopadov med vladinovi in opozicijo povodom debate glede umora zemljoradniškega poslanca Petkova. Da bi opozicijo pomiril, je notranji minister odstavil šefa javne varnosti, ki ni kos svojih nalogi. — Opozicijski poslanci so tudi zelo ogorčeni radi pripravljene amnestije za vse člane Radoslavove medvojne vlade.

Kako je v Rumuniji? Najvažnejši politični dogodek v tem mesecu za Rumunijo je fuzija nacionalne stranke s stranko seljakov. Nacionalna stranka je najmočnejša v Banatu in Transilvaniji, dočim ima seljaška največ privrženecv v stari kraljevini in Besarabiji. — Združitev obeh strank, ki se je dogodila dne 15. t. m. pomeni za rumunski parlament izredno močno opozicijsko nevarnost za vladno skupino. Če pride do novih volitev, bodo gotovo obe združeni stranki dobile ogromno večino glasov. Vodja nove stranke je postal Julij Maniu, dosedanji predsednik nacionalne stranke. Tudi program je ostal nacionalističen: Konstitucionalna monarhija, zunanja politika v sodelovanju z zavezniki, izkoriščevanje narodnega bogastva s pomočjo zunanjega kapitala. Za seljaško stranko, ki so jo po svojem programu dosedaj znatno nagibala k levi, znači sprejem novega programa znaten korak na desno. — Cela Rumunija živi sedaj neprestano v strahu pred nadaljnjim padanjem leja; dočim je notiral lej v aprili

lu 2.68 cent., je tekom maja padel na 2.14 in še vedno polagoma pada. Po celi državi je zavladala velika draginja, ki neprestano raste. Glavni vzrok propadanja rumunske valute je nesigurnost pred Rusijo. Inozemstvo je računalo na sigurno vojno med obema državama in naravno, da bi v slučaju vojne bila rumunska žetev ogrožena. Radi tega je narastlo nezaupanje proti rumunski valuti ter povzročilo njen padec.

Težka rudarska nesreča v Avstriji. Dne 26. t. m. se je dogodila v Glognitzu na Nižje Avstrijskem strahovita nesreča v tamošnjem rudniku. Strupeni plini so prodrli v rov ter ubili 30 rudarjev. V istem času se je v rudniku nahajalo 170 oseb, od katerih je večina po čudovitem naključju rešena. Rešilna akcija se je takoj začela in dosedaj se je posrečilo večino ponesrečencev spraviti iz rudnika.

Nemčija in Francija. Nemška vlada je poslala v Pariz svojo noto, s katero pristaja na zavezniško vojaško kontrolo. Nemški nacionalisti so napeli sicer vse sile proti, a niso prodrli. Razum je zopet enkrat zmagal nad šovinizmom.

Konec preganjanja v Porenju. Francoska vlada je odredila obsežno amnestijo za preganjance in obsojence iz Porenja. Najprej se smejo vrniti izgnanci, katerih je okrog 60.000, potem bodo pa izpuščeni najbrž vsi, ki so bili obsojeni radi pasivne rezistence. Doslej se je vrnilo že okrog 15.000 izgnancev.

Organizacija republikancev v Nemčiji. Kot protitež proti različnim nacionalističnim organizacijam, posebno pa proti Hitlerjevimi pristašem, se je zadnji čas pričela širiti po Nemčiji organizacija republikanske mladine, ki ima namen paralizirati delovanje monarhističnih skupin. Organizacija je razširjena že po celi Nemčiji ter šteje na desettisoče članov. Na dan proslave smrti Rathenauja je prvič nastopila javno, v kratkem času bo pa začela z ofenzivo proti nacionalističnim organizacijam. Člani so večinoma bivši vojaki, dočim je nasprotno v monarhističnih grupah in pri Hitlerju organizirana sama mladina, ki vojne in njenih grozot še nikoli ni okusila.

Francija bo priznala Rusijo? Zadaži obisk Herriota v Angliji spravljajo angleški listi v zvezo z priznanjem Rusije od strani Francije. Trdijo namreč, da se je Herriot poleg Macdonalda sestal tudi z ruskim poslanikom v Londonu, Rakovskim. Ta vest dosedaj še ni bila službeno dementirana ter bo najbrž resnična. »Petit Journal« navaja, da namera va Herriot v najkrajšem času učiniti vse potrebno za upostavo normalnih odnosov v Rusijo. Tako bo najbrž Francija priznala Rusijo de iure še tekom tega tedna.

Glavni vzroki propadanja šolstva:

V celi SHS državi je šolstvo najvišje v Sloveniji. Za to izredno visoko stopnjo, na kateri se še nahaja slovensko šolstvo, se imamo zahvaliti rajnemu in ravno na šolskem polju nepozabnemu dr. Verstovšku. Odkar je izpusil dr. Verstovšek po vsiljivosti in intrigah napredno koritarskih elementov vajeti slovenskega šolstva in odkar nam je tega ustvaritelja slovenske šole ugrabila smrt, nimamo zaznamovati na tem polju nobenega napredka, da ravno nasprotno — nazadovanje in propadanje.

Po odstopu blagopokojnega dr. Verstovška so si uzorpirali vodilna mesta glede odgoje naše mladine razni »naprednjaki«. Ti niso tekom let njihovega žalostnega delovanja prav nič novega ustvarili, da celo že staro, dobro in od predvojnih časov podedovano pokvarili. Na šolskem polju se pri nas samo še nekaj brezglavno brodi ter meša in premetava z istimi pogubonosnimi cilji ter so že žalibog tudi uspehi kakor v raznih drugih panogah državne uprave. Kratkot in malo: po preteku skoro nekaj let delovanja naših naprednih šolskih strokovnjakov moramo ob koncu letošnjega šolskega leta beležiti: odgoja naše slovenske mladine nas po glavni krivdi od zgoraj nikakor ne zadovoljuje in če bodo naše napredne pedagoške sile še nekaj časa sukale vodilna kolesa šolske vzgoje, potem bomo na šolskem polju tudi v Sloveniji kmalu tam, kjer je Srbija.

Stroga centralizacija šolstva v naši državi pod vodstvom Beograda je rodila tekom par let znatno propadanje na tem polju in to v vseh pokrajinah, kjer je v predvojnih časih šolstvo bilo vsaj zadovoljivo, če že ne rečemo, da je v primeri z danes: cvetelo in bilo na višku. Propadanje šolstva po krivdi brezglave centralizacije te velevažne panoge ne konstatiramo sami mi trezni in res slovensko čuteči Slovenci, ampak to žalostno dejstvo beležijo tudi: Hrvaška, Slavonija, Vojvodina, Bosna ter Dalmacija. Muslimanska »Pravda« navaja glavne vzroke, ki so krivi, da roma šolstvo v naši državi rakovo pot in ti so: uvedba strankarstva na šolska polja, militarizacija šolstva in navajanje mladine k prosjačenju.

1. Strankarstvo v šoli.

Glavna — a žalostna zasluga, katero si je priboril za šolo bog naprednih pedagoških elementov je ta, da je uvedel v šolo strankarstvo. Centralna šolska uprava je strogo strankarska in od tod vse zlo, ki grozi našemu šolstvu s propastjo. Ravno demokratje so glavni krivci, da se je tekot let, odkar je šolstva napredna domena, iz tega polja odstranilo vse dobro, ki smo ga še podedovali, ter se je postavilo na čelo šolske politike kot glavno in vodilno pravilo: samo beograjska porodica in strankarska klika sta usposobljeni, da vodita državno upravo in šolsko politiko in pri izvajanju tega pravila je imela glavno besedo hegemonistična tendenca. Beograjski strankarji so usilili našim šolam šolske zakone in učne načrte, ki ne odgovarjajo niti krajevnim zahtevam, kaj se načelom, na katerih bi morala bazirati res prava vzgoja in izobrazba naše mladine.

Strogo strankarska šolska uprava protežira in trpi na odgovornih in višjih mestih samo take ljudi, ki so najbolj zagrizeni zagovorniki hegemonije enega plemena. Ako se pa slučajno drzne kaka treznejša šolska moč uporekati hegemonističnim težnjam beograjskih višjih šolnikov, potem jo zadenejo posledice nagobčnika za vedno. Marsikateri priznan pedagog in vzgojitelj bi rad povzdignil svoj glas proti pogubonosnemu uvajanju strankarstva na šolsko polje, a ne upa postaviti na kocko svoje službe, iz katere so že bili odslovljeni pretnogi najboljši, ki so se le količkaj zamerili naprednim šolskim oligarhom.

Strastno, zagrizeno strankarstvo v šolski upravi je ustvarilo v primeroma kratkem času težko premostljiv prepad med šolo in družino. Današnja šolska vzgoja gre za tem, da odvzame družini pravo vpliva na odgojo otroka in ta vpliv staršev nadomesti z onim pogubonosnim, ki konvenira samo strankarsko in hegemonistično razpoloženim učiteljem in profesorjem.

2. Militarizacija šolstva in šolske zadeve.

Radi strogo strankarske upredelbe naše višje šolske uprave so se začele na šolska polja uvajati novotarije, ki so slepo kopirane od zunaj in ki nam bodo našo mladino, ako se jih ne bo zajezilo, ali odpravilo, popolnoma podivjale. Ako že omenjamo te kopirane novotarije, moramo beležiti na prvem mestu najbolj brezglavo in za mlado srce tolikanj pogubonosno militarizacijo naših šol na primer uvajanje sokolstva in orjunaštva med šolsko mladež.

Res je, da je še vedno veljavno staro pravilo: zdrav duh v zdravem telesu; a pri tem ne smemo pozabiti glavnega namena šole: na izobrazbo duha in srca!

Naši slovenski starši so od nekdaj že v precej zgodnji mladosti skrbeli, da se je krepilo telo otrokovo in šole so tudi gledale v predvojnih časih, da se je mladina telesno jačila potom gimnastičnih vaj, ki so se tekot časa izkazale kot zadostna podpora za telesno okrepitve, a danes skuša stroga militarizacija šolstva izpodriniti gimnastiko. Koliko otrok zgubi radi tega vednega ekserciranja po čela šolska leta in koliko denarja iztisnejo iz že obubožanih žepov staršev te vedne, že skoro čisto vojaške parade naše šolske mladine.

Militarizaciji sorodne pa so prepogoste šolske zabave, veselice ter prireditve, za katere se pripravljajo ter vezbajo otroci na škodo pouka po cele mesece. Potem pa poseti tako šolsko prireditev, ki je stala tolikanj dragocenega učnega časa nekaj bogatejših obitelji, a v zadnjem času se te ne, ker je teh šolskih zabav, prireditev in veselic že vse preveč.

3. Navajanje mladine k prosjačenju.

Slednjič pa moramo omeniti, da so nam postale naše šole nekaj odbijajočega radi tega, ker se jih skuša pretvoriti v učne zavode za — prosjačenje. Ne mine niti eden mesec, da ne bi nežna šolska mladina nabirala za vse mogoče koristne in dovoljene, a žalibog tudi škodljive in prepovedane namene. Žrtve vseh teh zbirk od strani šolske mladine so starši, ki danes niti po večini nimajo toliko, da bi svojo dečo pošteno prehranili, kaj še le oblekli in obuli. Radi tega vednega prosjačenja je danes zašla šola na pot, da postane za narod nekako strašilo, odvišen luksuz radi katerega pride večkrat med očetom in materjo do ostrih preprirov, razdorov in celo pretepotov. Ravno radi navajanja šolske mladice k prosjačenju se dandanes nikakor ne smemo čuditi, da pričakujejo starši šolske počitnice z večjim veseljem nego mladina, katere oddihu so namenjene.

Ob koncu teh, resnega pomisleka vrednih opazk pribijemo še enkrat obžalovanja vredno dejstvo: demokratska višja šolska uprava v Beogradu nam je uvedla na šolsko polje strankarstvo, v šole same pa militarizacijo mladine, šolska poslopja je pretvorila iz učilnic v zabavišča in zavode za izobrazbo v prosjančenju. Ravno kar navedeno nazadovanje na polju šolstva gotovo ni v prid narodu in državi, ampak služi samo v oporo strankarsko političnim težnjam beograjskih mogočnjakov. Propadanje šolstva v naši državi je najbolj nevarna rakrana na narodnem in državnem telesu in ni čuda, da slišimo danes od vseh strani: bomo kmalu — brez šol, ker že imamo žalibog šolske zavode, v katerih se goni naša mladost proč od knjig!

Dnevne novice.

Duhovniški sestanek v Mariboru. V torek, 8. julija ima Društvo katechetov in Vzajemnost zborovanje in občni zbor, Misijonska zveza lavantinske duhovščine pa svoj letni sestanek. Na tem sestanku bodo govorili gg.

univ. prof. dr. J. Učič, o misijonski zvezi in važnosti misijonskega dela; katehet Anton Čadež o Dejanju sv. Detinstva, in univ. prof. dr. Lamb. Ehrlich o Družbi za širjenje vere in sedanjem stanju misijonov. Gg. duhovniki so vladno vabljeni, da se podučnih predavanj, ki bodo v Dijaškem semenišču, v obilnem številu udeležijo. Kdor želi prenočišča ali skupnega obeda, naj blagovoli to pravočasno prijaviti ordinariatski pisarni. — Na sestanku Misijonske zveze bo govor tudi o naši bratovščini sv. Cirila in Metoda in o njenem razmerju do Apostolstva sv. Cirila in Metoda. — Čč. župnijski uradi se opozarjajo na določbo, da se naj v nedeljo po godu sv. slovanskih apostolov (letos 6. julija) po primerni pridigi priredi molitvena ura za združitev vzhodne cerkve s katoliško, in nabiranje doneskov za misijonsko delo na krščanskem vzhodu. — Šk. vodstvo Misijonske zveze.

Vzajemnost ima svoj občni zbor dne 8. julija ob pol 14. uri popoldne v Dijaškem semenišču.

Duhovniške vesti. Gospod Pavel Živornik je začasno prideljen vodstvu Tiskarne sv. Cirila v Mariboru; Pavel Holcman postane I. Franc Molan II. in Vincenc cenc Munda, dozda tajnik SLS v Celju III. kaplan pri Sv. Magdaleni v Mariboru.

Narodni dnevnik se je zopet pojavil v soboto ter zatrjuje, da bo sedaj še posebno neodvisen, a ne bo tako gostobeseden, ko drugi listi, ker kaj pomaga cela gora papirja, če pa ni v njej niti trohe resnice. »Narodni dnevnik« se hoče sedaj tudi prepričati, če je »Slovenski Narod« snedel svojo besedo. Bilo je domenjeno in obljubljeno, da se bo naročnikom »Narodnega dnevnika« »Narod« pošiljal v nadomestilo in ko je »Narodni dnevnik« sedaj zopet izšel, mu je prva skrb, da poizve od naročnikov, kako je »Narod« držal svojo besedo.

Kaj je plemenska mrznja? Pri vzklicni razpravi radi zaplembe »Slovenca« in »Domoljuba« je izvajal pravni zastopnik zaplenjenih listov: Zaplembo utemeljuje sodišče s tem, da »neti plemensko mrznjo, kdor pravi, da plačuje Slovenija razmeroma več davka kot Srbija«. Gospodje! Povejte vendar kakemu srbskemu kmetu, da imamo mi zemljiški kataster, da imamo vzor no davčno upravo — ali mislite, da ta ne bo razumel, da mora Slovenija v takih okoliščinah več plačevati kot tisti, ki tega aparata nimajo? Noben Srb ne bo ozlovoljen zaradi takih trditve, pač pa so ozlovoljeni tisti Slovenci, ki hočejo biti bolj papežki kot papež sam. Ali pa želja, naj naši fantje ne služijo v Macedoniji, temveč doma. Kje je tukaj »plemenska mrznja«? Gospodje, ali veste, kaj pomeni za naše fante macedonsko podnebje? Nič več in nič manj kakor za Srbe naše podnebje! V Celju so pokopavali lani dan za dnevom moža za možem — ali je to plemensko hujskanje, če izražamo željo, naj služijo naši fantje doma, srbski vojaki pa tudi doma, da ne bodo brez potrebe odmirali? Ali pa beseda o razmerah v naših bolnicah, ki so zidane z našim denarjem in vzdrževane z našim denarjem — kaj se to ne sme povedati? Omeniti se ne sme niti besede »Belgrad«! Kaj pa je Belgrad? Ali je Belgrad že srbsko plemo? — Rekel sem že pri zadnji razpravi, naj državni pravdnik odgovorne urednike, ki kaj zagreše, toži. Tudi poslane naj toži. Skupščina ima pravo, da tudi poslanca izroči sodišču. — Sodišče je pa vendar pritožbe zavrnilo ter potrdilo zaplembo, češ, da je plemenska mrznja zakriviljena, četudi to ni iz besed razvidno.

Veliko gromjenja, a ne bo nič dežja! Iz Ruš smo prejeli: Pred dobrim tednom se je mudila pri nas v Rušah mariborska policija, ki je po dolgi preiskavi aretirala nekaj delavcev in jih odvedla v zapore. Napredno časopisje je takoj po aretaciji razbohalo v svet, da so zaprti delavci komunisti, da gre za nevarno komunistično propagando, državna meja ob severu je v nevarnosti in še drug, temu podobni policajdemokratski tam lam. Mi Rušani vemo glede aretiranih toliko, da so čisto preprosti in nenevarni domačini, katerim se o komunistu niti ne sanja. Pravijo, da je kolovodja ruških komunistov v tovarni za dušek zaposlen in aretirani delavec Medven in to radi tega, ker so našli pri preiskavi v njegovi posesti ljubljanski list »Glas svobode«. Medven je navaden delavec in oče petero nepreskrbljenih otrok, ki gladujejo po njegovi aretaciji kot cerkvene miši. Medven je zakrivil samo to, da je večkrat očitno zmerjal čez slabe plače ter neznesno draginjo in radi tega je obstoju države nevaren komunist, ki spada pod ključ, njegova družina pa se naj z gladom prisili k molku za prihodnost. Kakor z Medvenom je tudi z ostalimi, katere je odvedla policija v zapore. Zadeva z aretacijo ruških komunistov ima čisto drugo ozadje in sicer — sokolsko-orjunska. Minulo nedeljo so namreč pri redili Sokoli v Rušah svojo veliko prireditev. Ruše so radi tovarniškega delavstva skoro izključno delavski kraj. Sokolske orjunaše so Trbovlje izučile ter oplašile in radi tega so se tudi glede ruske prireditve bali za svojo kožo. Da bi bili ti junaki pri vsem vpitju, izizvanju in rogovilenju varni pred izbruhom delavske potrpeljivosti, so se že dober teden pred prireditvijo zahteli k staremu policajdemokratskemu sredstvu k de-

nuncijaciji. Iz Ruš po naprednjaku, ki je baje šolnik-Sokol, kot komunisti denuncirani delavci so romali pod ključ, radi te aretacije bo ostali proletarijat oplasen in sokolsko-orjunaško naprednjaštvo bo lahko mirno in nemoteno slavilo po Rušah svoje orgije. Javnost bo videla, da bo preiskava proti aretiranim ruškim komunistom po končani prireditvi v Rušah hitro dognala, da se ne da tem žrtvam nič protidržavnega dokazati in bodo izpuščene. Denuncijantstvo je glavno orožje naprednjaštva in to napredno Judežvo kopijo si bo treba dobro zapomniti za prihodnost v Sloveniji, ko ne bo več po Žerjavovo policajdemokratska. V ruški komunistični zadevi je že veliko grmelo po »Jutru«, »Taboru« in »Narodu«, a ne bo prav nič dežja, ker je grom povzročilo napredno ovađuštvo iz strahu pred izbruhom delavske nevolje nad razuzdanostjo demokratske inteligence.

Pri Sv. Rupertu v Slov. gor. so se zbrali v nedeljo, 29. junija najodličnejši možje in fantje cele fare, posebno župani in občinski odborniki k važnemu zborovanju. Trajalo je nad 2 uri. Poročal je poslanec Žebot o nasilju in korupciji, ki se je razpasla. Odobrili smo delovanje naših poslancev in jim sveto obljubili, da jih v tem hudem boju proti krivici ne zapustimo. Cel narod je na naši strani. To bodo pokazale občinske volitve v Slov. goricah. Po shodu se je vršila še zaupna seja županov, občinskih odbornikov in zaupnikov. Izdelali smo natančen načrt za politično borbo. Povsod smo pripravljeni.

Za višjega šolskega nadzornika je namesto vpokoje nega g. Gabrščka imenovan znani Schell iz Konjice.

Tudi Wranglovci so se spametovali. Kakor znano in že večkrat omenjeno, gradijo železniško zvezo Ormož-Ljutomer Wranglovci. Ti preostanki Wranglove armade imajo poleg navadnih vojakov tudi dokaj oficirjev, ki so hoteli po prastari častniški navadi živeti na račun in škodo moštva. Pri zgradbi zgoraj omenjene železniške zveze so se urinili oficirji na delo nadzorovalna mesta in plačilo za to lahko službo so pa odtegnili od dnin, katero si je s krvavimi žulji zaslužilo moštvo. Prestaki so trpeli nekaj mesecev, da so ti oficirski troti komodno živeli od njihovega znoja in žuljev, a pred nekaj dnevi so se odločno uprli temu početju oficirjev in jih prisilili, da so odložili nepotrebno častno službo nadzorništva, prišli za delo in si morajo kot moštvo v potu svojega obraza služiti dnevno plačo. — Wranglovo moštvo se še bo v marsičem spametovalo!

Gostovanje članov Narodnega gledališča v Ljubljani. Dravograd: v torek, 1. julija ob 8. uri zvečer: »Vrag«. v sredo, 2. julija ob 8. uri zvečer: »Tate«. Ruše: v četrtek, 3. julija ob 8. uri zvečer: »Tate«. Gornja Radgonca: v petek, 4. julija ob 8. uri zvečer: »Vrag«. v soboto 5. julija: »Tate«. Ljutomer: v nedeljo, 6. julija ob 3. uri popoldne: »V Ljubljano jo dajmo«, ob 8. uri zvečer: »Vrag«. V pondeljek, 7. julija ob 8. uri zvečer: »Tate«. Murska Sobota: v torek, 8. julija ob 8. uri zvečer: »V Ljubljano jo dajmo«, v sredo 9. julija ob 8. uri zvečer: »Vrag«. Dolenja Lendava: v četrtek, 10. julija ob 8. uri zvečer: »V Ljubljano jo dajmo«, v petek, 11. julija ob 8. uri zvečer: »Vrag«. Zalec: v soboto, 12. julija ob 8. uri zvečer: »Vrag«. Slovenjgradec: v nedeljo, 13. julija ob 3. uri popoldne: »V Ljubljano jo dajmo«.

Naša vlada in albanski begunci. Beograjski listi povdarjajo, da bo predsednik padle albanske vlade Ahmed-beg s svojim spremstvom le tedaj lahko užival vse pravice zavetišča na našem ozemlju, če ostane popolnoma nevtralen. To je Ahmed-beg tudi sam zagotavljal in kako izgleda, se bo itak kmalu podal v Italijo.

Zaostanki Vojvodine na davkih. Beograjska »Politika« ugotavlja v zadnji številki, da ima Vojvodina zaostanka na davkih cele tri milijarde dinarjev. Treba namreč pomisliti, da ni plačevala Vojvodina od leta 1919 ne osebne dohodnine in ne vojne davka. Minister financ Stojadinović tirja sedaj ta ognjeni davčni zaostanek od Vojvodincev kar naenkrat. V Novem Sadu se je vršil protestni shod proti temu plačilu in so se tozadevne resolucije poslale na finančno ministrstvo. Gospod finančni minister pa odgovarja na te proteste odklonilno in je pripravljen popustiti le onim daykoplavevalcem, ki morajo naenkrat plačati ogromne svote. Vojvodina je bila od prevrata sem domena radikalov, ki se niso dosti ali pa prav nič zmenili za iztirjatev davčnih svot. Sedaj so pa državne blagajne prazne in radikalni se čutijo prisiljeni, iztirjati od Vojvodincev te svote. Milijardski zaostanki Vojvodine, najbogatejše pokrajine v naši državi so nam dokaz, kako popustljivo postopajo davčni uradi tamkaj, kjer politično domonirajo radikalni. Slovenija je doslej vsako leto plačala več davkov, nego jej je bilo predpisano in je to dejstvo jasen dokaz, kako papežki so glede iztirjatve davkov slovenski davčni uradi. Ako že izkazuje Vojvodina milijardne davčne zaostanke, kaj še le Srbija in druge pokrajine, kjer predpisuje in iztirjuje davek srbijansko uradništvo.

Pravo

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljšo in najizdatnejšo od vseh vrst pravega mila. Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

Pokrajinski zbor Jugoslovanske Matice za Slovenijo se vrši v nedeljo, dne 13. julija točno ob 10. uri dopoldne v univerzitetni dvorani na Kongresnem trgu v Ljubljani.

Izpopolnitev železniških prog v Bosni. Dne 28. t. m. je bila na slavnostni način predana prometu novo zgrajena proga Bos. Krupa—Bihač v dolgosti 21 km. Nova proga je velike važnosti za bosansko gospodarsko življenje. Zeleti bi bilo sedaj, da se podaljša nova proga do Dalmacije, kjer bi se zvezala z železnico, ki prihaja iz Splita. Na ta način bi se dobila direktna in najcenejša zveza Bosne in Beograda s Splitom ter bi odpadla dela za takozvano Jadransko železnico, o kateri se je večina strokovnjakov izjavila, da je neizvedljiva.

Čarugovi tovariši po obsodbi. Najmlajši od Čarugovih tovarišev Mihajlovič, ki je obsojen na smrt, je začel radi preostre obsodbe štrajkati z gladom. Že od predzadnje sobote odklanja jed in vodo. Predzadnjo nedeljo je povzril en majhen komadič pogače, katero mu je poslala mati. Neprestano se valja po ležišču, stražar ga vedno nagovarja, naj vendar je, a obsojenec odgovarja, da ne more, ker so ga obsodili po krivem. Zadnji torek je zaslišal preiskovalni sodnik neko gospico iz boljših meščanskih krogov, po zaslišanju so jej predstavili celo Čarugovo družbo. To gospodično sta zagrabila leta 1922 dva nepoznana človeka v gozdu, ko se je vračala iz obiska od prijateljice-učiteljice. Po dolgotrajnem prerekanju sta razbojnika žrtev posilila. Posiljena je med razpravo prepoznala enega od zločincev in ta je na 20 let ječe obsojen Čarugov pajdaš Šulentič. Radi zločina posilstva ne bo dvignjena obtožba proti Šulentiču, ki itak ne bi mogel dobiti več kakor že je, namreč 20 let. Drugega zločince pa ni med obsojenci in radi tega se je pojavil opravičen sum, da se mora skrivati nekje eden Čarugov tovariš, ki pa še ni prijet. Obsojeni Čarugovi pajdaši: Luka Šulentič, Mato Krumpotič in Jure Jurkovič, ki niso obsojeni na smrt, so nastopili zadnjo sredo kazen in bodo odpremljeni s prvimi transporti v razne kaznilnice. Marko Bojančič je prvotno vložil priziv proti obsodbi, a ga je sedaj umaknil in nastopil kazen. Vsi obsojenci se pritožujejo, da jih je doletela pretrda kazen.

Čaruga po obsodbi. V Osijeku so se raznesle vesti, da je Jovo Čaruga po smrtni obsodbi nevarno obolel. No Jovo je kljub tem glasovom čil in zdrav, vsak dan gre malo na izprehod ter ima zelo dober apetit. Njegovi v ječe obsojeni tovariši so prosili sodišče, da jih da s prvih transportom odpremiti v jetnišnico. Čaruga je obiskala neka njegova teta, s katero se je razgovarjal celo popoldne. Po njenem odhodu je pripovedoval, da je ona prinesla 5 »adutov«, katere je izročila branitelju in ki bodo povzročili, da bodo morali njega izpustiti. Sedaj Čaruga cele dneve leži na svoji postelji na trebuhu in študira. Prpič Veliki, ki je kot Čaruga obsojen na smrt brez pomiloščenja, je še vedno dobre volje ter prepeva v svoji celici. Najbolj potrta sta Mihajlovič in Selthofer. Rupčić in Lončar, pri katerih se je Čaruga skrival, sta izpuščena, dokler njuna obsodba ne postane pravomočna. Ko sta odhajala iz Osjeka, so ju na kolodvoru neki Ličani tako napojili in nahranili, da so Rupčića napadli krči v trebuhu ter te moral biti prepeljan v bolnico.

Razstava otrok. Minulo Soboto se je vršila v Novem Sadu originalna razstava, menda prva take vrste v naši državi. Razstavljena je bila deca v starosti od pol do dveh let. Mestna občina je razpisala za 10 najlepših in najbolj negovanih otrok nagrade po 1000 D. Razstavo si je ogledala velika množica obiskovalcev.

Umor radi pesmi. Blizu rudnika »Lauš« v Banji Luki so nekega jutra našli rudarji ubitega delavca Stojana Ceniča. Preiskava je dognala, da ga je ubil muslimanski rudar Suljo Zemanič radi neznatnega vzroka. Več rudarjev, med njimi ubijalec in umorjeni Cenič se je nahajalo v gostih pri svojem drugu Čosiču. Tu je hotel Suljo zapeti neko muslimansko pesem, kar mu je pa Cenič zabranil, češ, da se ne nahaja v Turčiji. To je slednjega tako razkačilo, da je pri povratku pričakoval Ceniča na samotnem kraju ter ga udaril s kolom po glavi. Razbil mu je s silnim udarcem lobanjo, na to pa pobegnil.

Žrtev nogometa. Ob priliki zadnje mednarodne nogometne tekme v Beogradu med reprezentanco Nižje Avstrije in Beograda je bil težko poškodovan vratar Tuško od beogradskega športnega kluba. Neki avstrijski igralec ga je po nesreči z nogo sunil v trebuh. Tuška so takoj prepeljali v bolnico in operirali, toda navzlic hitri pomoči je čez nekaj dni po tekmi umrl.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Radi piše udeležbe otvoril župan sejo šele z enournu zamudo. Obč. svet najprej reši nekatere prošnje za podpore. **Požarni brambi** se odobri 10 tisoč dinarjev podpore za nabavo naročenega rešilnega avtomobila. Za še ostalih 10 tisoč dinarjev, katere društvo tvrdi ostane na dolgu, pa prevzame jamstvo mestna občina.

Obrtna razstava. Kljub raznim oviram so se letos zopet mariborski obrtniki odločili prirediti industrijsko-obrtno razstavo, ki je za gospodarski napredek Maribora izredne važnosti. Odbor se je obrnil na mestno občino da mu za letošnjo razstavo zopet prepusti prostore, kakor lansko leto. Obč. svet sklne, razstavnemu prostoru prepustiti deklško ljudsko in meščansko šolo v Cankarjevi ulici. Z vrtno Dijaškega doma pa mestna občina ne more razpolagati, ker ga ima v najemu Dijaški dom.

Podpora maturantom. Maturanti mariborske drž. gimnazije nameravajo prirediti letošnje počitnice po-

učno potovanje po naši državi. Občinski svet dovoli v ta namen 1000 dinarjev podpore.

Plinarna. Bilanca mestne plinarne izkazuje za leto 1923 163 tisoč dinarjev izgube. Kljub temu očitnemu primanjkljaju podjetje dobro uspeva ter letos ne bo izkazovalo toliko primanjkljaja, ker se je popolnoma reorganiziralo.

Vojaški erar ne plača. Dasi ima občina naravnost ogromne stroške za vzdrževanjem vojašnic, vendar ji vojaški erar še dosedaj ni plačal računov za minulo leto. Dr. Leskovar predlaga, da se naj nastopi z energičnimi merami. Če erar občini tekom drugega meseca ne plača račune, naj občina ustavi dobavo električnega toka in plina, zaostali dolg pa naj iztirja sodnim potom. — Predlog je bil enoglasno sprejet.

Nove ceste v Marijini in Magdalenski ulici bodo stale 80.000 dinarjev.

Državna realka prosi mestno občino za izplačilo raznih računov in nabav. Ob tej priliki poroča župan, da je JDSarsko časopisje te dni poročalo: občina je v zadnji inštanci izgubila pravdo radi prostorov državnega ženskega učiteljskega. Ker se je v tem časopisju namigavalo: češ, župan in dr. Leskovar sta zakrivila pravne stroške, pravi župan: Naša dolžnost je, da bomo imeli interese občine. Ako je res, da je občina izgubila pravdo v zadnji inštanci (Medklic iz kluba SLS: Kdo izdaja tajnosti sodnih aktov? Saj razsodba še ni objavljena!) in bo morala poslopje v Cankarjevi ulici pustiti učiteljsku, bo občina morala žrtvovati zopet novih 10 milijonov dinarjev za novo šolsko stavbo. Župan je mnenja, da se je sodišče v vseh inštancah prenašlo in da je dejanski stan drugačen, nego ga presoja sodišče. Dr. Muley (gotovo po naročilu Voglarjevem) skopi kvisku, vrže akte in hoče oditi. Ostané, a predlaga konec debate o tem. Žebot mu zakliče: »V »Taboru« pa ste pisali, da se mora o tem govoriti v obč. svetu. Zakaj se bojite razprave?« Dr. Leskovar pravi: Če hoče imeti država proizvodnjo za učitelje, naj si sama gradi. Saj nas davkoplačevalce v Sloveniji dovolj skubi. Kako pride mestna občina do tega, da mora dati državi poslopja učnih zavodov na razpolago. — Prošnja realka se odstopi pravnemu odseku.

Franciškanški samostan prosi, da bi se mu pristojbina za vodovodno priklopitev znižala od 2125 D na 700 dinarjev. Bahun začne strašno hudo gledati in vpiti, da to ne gre. »Farjem nič«, je njegova deviza. Žebot predlaga, da se zniža svota vsaj na 1000 D. Franciskani so revni, a še oskrbujejo vsak dan večje število revežev brezplačno s toplo hrano. Kljub Bahunovemu protestu je bil Žebotov predlog sprejet.

Zgodovinsko društvo prosi za znatno podporo. In zopet se oglasi hudogledi in brbljavi Bahun in ugovarja, da bi se za take stvari dajalo denar. Pravi, tega ni treba, to je f... . Odsek predlaga 1000 dinarjev. Dekleva (NSS) je za višjo podporo. Muley (JDS) predlaga 2500 dinarjev. Žebot povdarja, da je Zgodovinsko društvo velike nacionalne in kulturne važnosti. Sedaj zbira zgodovinski material o prevratu in važnih dogodkih po zlomu. Če katero društvo, potem gotovo Zgodovinsko društvo, katerega vodijo požrtvovalni in idealni ljudje, zasluži izdatno subvencijo. Predlaga 5000 din. Bahun začne smešiti Zgodovinsko društvo. Po njegovem mnenju je to »farško« društvo. Žebot ga energično zavrne ter pravi, da Bahun — ako tako govori — sploh ne spada na sedež obč. svetnika. Naš predlog je bil potem proti Bahunovemu glasu sprejet.

Rešenih je bilo še več manjših zadev, nakar je župan ob pol 12. uri ponoči radi nesklepnosti zaključil sejo. Nadaljevala se bo ta teden.

Kaj so Sokoli? Sokoli so čisto navadna garda samostojnih ali Pribečevičevih demokratov, kakor orjuna. To je čista istina proti vsem frazam, zavijanjem in lažem iz sokolskih vrst. Ta resnica se je že čisto razodela in sedaj se najde tudi v sobotnem »Taboru«, ki se hudoje nad organiziranjem Davidovičevih demokratov ter pravi končno mariborskemu zdravniku g. dr. T.: »Tudi v sokolstvu bi tak človek doigrall!« — »Tabor« ima g. dr. T. na sumu, da snuje organizacijo poštenih Davidovičevih demokratov v Mariboru. Ta sum in strah se bere iz »Taborovih« vrst že ponovno. G. dr. T. se je po našem mnenju čisto nepotrebno povselp na odlično mesto mariborskega Sokola in ko mu sedaj »Tabor« tako grozi, bo menda tudi vedel, kar mi že davno vemo, da je Sokol v Sloveniji čisto navadna garda Pribečevičevih strankarjev in da v njem za poštene ljudi ni mesta. Lahko rečemo, da ni v tej organizaciji mesta niti za razsodne ljudi, ker mora vendar vsak primerjati srbskega odličnega politika in poštenjaka Ljubo Davidoviča s Pribečevičem in njegovimi trabanti. Sokolom v Sloveniji, ki o tem še niso razmišljali, bi priporočali, da je vprašan, vsled česar so se hrvaški Sokoli osamosvojili. — Od g. dr. T. se da pričakovati, da se loči od Pribečevičeve garde ravno tako kot se je ločil od njegove stranke.

Orjunaške grožnje. Ljubljanska »Strokovna borba« od sobote piše iz Maribora: »Na binkoštni ponedeljek je imelo pevsko društvo »Drava«, pri katerem so orjunaši, demokrati in narodni socialisti, svoj sestanek v Radovljici. Na tem sestanku se je ključavničar v delavnici juž. žel. š. zavezal in prisegel na zastavo orjune, da bo ubil s. Lemeža in dr. Korošca. S šušterskim sta istočasno prisegla še dva orjunaša, za katerih imena pa še nismo mogli izvedeti. Sicer poskušajo orjunaši precej rogoviliti, pa ne morejo, ker je razpoloženje velike večine ne samo delavstva, ampak tudi drugega poštenega prebivalstva proti orjunašem, ki so v Trbovljah pokazali, da so požigalska in razbojniška organizacija.« — Smo radovedni, kdaj se bo napram orjuncem pokazalo

nekaj od te velike oblastne vneme, ki se je takoj po podli denunciaciji znesla nad par delayci v Rušah.

Sodnik Niko Vrabl nadomestuje slamorezca dr. Reismano kot poročevalec »Jutra« in »Tabora«. Zadnji petek, kakor poprej že večkrat, je bil v občinski dvorani navzoč kot »Jutrovo« korespondent. Podel napad na sodnega svetnika dr. Schaubacha je njegov plod. Sedaj je javnosti tudi znano, kdo izdaja »Jutra« in »Taboru« tajnosti raznih aktov na sodišču.

»Sprechen Sie deutsch!« Nekje v deveti deželi je veliki župan, ki je med vojsko v svojem uradu nahrulil slovenskega železničarja, ki je bil pri njem radi prevoza vagona kostanja, naj ž njim ne govori slovensko, ampak: »Sprechen Sie deutsch.« Kje je bilo to in kdo je bil ta junak, ni težko uganiti.

Kaj takega je mogoče samo pri podržavljeni železnici in delavnicah. Iz bivših južnih — sedaj podržavljenih delavnic v Mariboru nam poročajo: naše delavnice imajo bolniško blagajno, katero oskrbuje poseben uradnik. Iz te blagajne dobijo delavci, ki so oženjeni, v slučaju, če se jim rodi otrok, posebno podporo za poravnajo porodniških stroškov. Očetje v delavnicah so kristjani in pustijo seve svoje novorojenčke krstiti. — Krst se izvrši po mestih navadno 10—20 dni po rojstvu. Duhovnik-krstitelj izstavi delavcu tudi posebno potrdilo, da je otroka res krstil in kedaj. Vsakdo bi pač pričakoval, da bo to duhovnikovo potrdilo glede krsta zadostovalo tudi za bolniško blagajno in da se bodo proti temu potrdilu izplačali porodniški stroški. Kaj še! Uradnik pri bolniški blagajni zahteva še posebno zdravniško potrdilo, da je otrok četrti dan po rojstvu res bil živ. In le proti temu potrdilu se izplača podpora za porodniške stroške. Pri nas se krščujejo le živi otroci in ako je otrok živel 15 ali 20 dni po rojstvu in bil živ krščen, je živel gotovo tudi četrti dan. Delayci-očetje se upravičeno smejejo in jezijo radi tako brezglave šikanne, ki je čisto balkanska. Delavstvo je samo še radovedno: kdo neki je pogruntal to lemersko naredbo, ali uradnik pri bolniški blagajni, ali pa ravnateljstvo v Ljubljani? Odkar so delavnice podržavljene pa se ni zgodil samo en tak slučaj, ampak že 48. Pri nas v Jugoslaviji so torej dvomi, da bi bil otrok, ki je živ 20 dni po rojstvu, tudi živ četrti dan potem, ko je zagledal luč tega neverjetnega sveta! Taka aberitska vprašanja se rešujejo pri nas sedaj, ko krmarijo železnice nad vse brihtni samostojni demokrati.

Nepotrebno in lahkomišljeno poškodovanje ceste. Minuli petek zjutraj je mariborska lahka in težka artilerija imela vozne vaje in to po novozgrajeni cesti nize Maribora v takozvani »Freigrabi« in od tod sta se peljali na veliko cesto proti št. Lenartu. Cesta po Freigrabi je nova in artileristi so vozili mesto po sredini s težkimi topovi ob strani in so res na ta način porušili 8 m ceste in jo stiščali v obcestni jarek s plotom vred. Škoda je precejšnja in pri pogledu na to nepotrebno poškodovanje nastane kritično vprašanje: kedo neki bo trpel stroške za zopetno popravilo ceste, ki je bila zgrajena za težke vozne tovore, a seve za težke topove tudi po sredi, a ob straneh ne? Kakor že znano, iz bogzna kolikih izkušenj, je naš vojaški erar najslabši plačnik in bodo tudi v enakomeren omenjenem slučaju stroški za zopetno popravilo ceste romali na račun okraja in davkoplačevalcev.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

23

»Čujte čujte!« se je režal Lenoir. »Kaj bi naj bil storil? — Prijatelji, patrijotje, bratje, vprašam vas, kaj bi naj bil storil?«

Merlin je prebledel.

Čutil je, da izgublja tla. Orjaški premogar se mu je zdel da je njegova usoda, njegov lastni otrok. »Postava o osumljenih«, je dvigal glavo zoper svojega duševnega očeta.

Koliko tovarišev je že tiral pred sodbo in v smrt in jih osumil izdajstva, zgolj le samo, ker se jim je ponesrečilo, ker so se brez uspeha vrnili iz tega ali onega pohoda zoper sovražnike domovine!

In sedaj je prišla vrsta na njega —!

Orjaški premogar je vstal, prevrgel sodček in se vzravnal v vsej svoji višini.

»Vprašam vas«, je pravil na ves glas, »vprašam vas, kaj bi bili vi ali kaj bi bil storil jaz, če bi imel opravka s človekom, ki je o njem znano, da je izdajalec —? Biti osumljen izdajstva, pravi postava, ki jo je naredil tale naš državljani Merlin, je že zločin zoper domovino —. Bratje, prijatelji, državljani Merlin je našel kup sežganega papirja v peči, je našel razparano torbico, v kateri so bile gotovo važne listine — pa nas poprašuje, kaj bi naj bil storil —!«

»Déroulède je vse preveč znana oseba, da bi se ga dalo obsoditi brez dokazov«, se je branil Merlin. »Vsa pariška drhal bi planila na nas, če bi se ga le samo dotaknili!«

»Brez dokazov —? Kdo pravi, da ni bilo dokazov?«

»Sežgane papirje in raztrgano torbico sem našel v sobi Juliette Marny. Dejala je, da so ljubavna pisma in da je ovadila Dérouléda, ker se ga je hotela iznebiti.«

»Povem vam, državljani Merlin, da bi bil pravi

patriot našel papirje in torbico v Déroulèdovi sobi, ne pa v sobi tiste ženske, da bi papirji v rokah pravega patriota ne bili čisto sežgani, da bi bil med njimi »našel« pisma na vdovo Capet, ki bi dovolj jasno pričala o njegovem izdajalskem početju. To bi bil našel pravi patriot, — to bi bil našel jaz na primer.

Da govorim jasneje! Državljan Merlin, ali se čutite preveč aristokrata, da vas je strah ponarediti, potvoriti listino, ki bi prinesla izdajalcu zaslužen kaznen —? Prijatelji, rečem vam, republika ne potrebuje strahopetnežev, republika potrebuje mož —! In izdajalca imenuje vsakogar, ki dopusti, da mu uide skoz prste le samo eden njenih sovražnikov, ker ga je strah, ker se boji slabotne sence — poulične drhali!

Zahrumelo je po dvorani, besneče ploskanje in kričanje je pozdravljalo govornika. Vse je hvalilo njegove drzne, pa jasne in pametne besede: »Tako se dela za domovino!«

Le Tinville je molčal. Nevoščljiv je bil.

Mrzko je slonel na komolcih in si trebil zobe.

»Lahko je govoriti, državljani — eh, Lenoir, ali kako vam je ime! Tujec ste pri nas in niste še dokazali, da znate za republiko še tudi kaj več nego samo govoriti.«

»Če bi nihče ne govoril, državljani — eh, Tinville, ali kako vam je ime, če bi nihče ne govoril, pravim, bi se nič ne opravilo —! Tule sedite in obsojate Merlina, da je naredil neumnost. Res je, moram reči, tudi jaz sem tu med vami, ampak —.«

»Ampak —? Povejte nam tisti svoj ampak!« je vpil Tinville, ko je Lenoir utihnil, kakor bi zbiral misli.

Lenoir si je med tem poiskal drug sodec in sedel tako, da je gledal Tinvillu in njegovi družbi v obraz. Sveča je brlela za njegovim hrbtom in jasno osvetljevala obrise njegovih širokih pleč ter še povečala njegovo orjaško postavo.

Dolge, nekoliko suhe roke je imel, vse zamazane in prašne od premoga, in neprestano je mahal z njimi, kot bi hotel koga zgrabiti za vrat.

»Vsi vemo, da je Déroulède izdajalec, kaj —?« je nagovoril družbo.

»Seveda, seveda!« je donelo vse vprek.

»Torej ni treba druga ko da se pomenimo, kako ga spravimo pod guillotino!«

(Dalje prihodnjič).

Krojači in krojačice! Izdelujem po poljubnih modelih, po meri vsakovrstne kroje (muštre) za dame in gospode. Knafelj Alojzij, strokovni učitelj za krojaštvo, Ljubljana, Križevniška ulica 2-1. 375 2—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—L. 107

Gotove moške obleke, perilo za moške in ženske, moške hlače in delavske obleke kakor tudi vse drugo manufakturno blago od najcenejše do najfinejše vrste, nadalje gotove obleke za birmance kupite v trgovini F. Starčič, Maribor Vetrinjska ulica št. 15. 319

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-
skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pi-
sarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelj stiskalnic „Patent Rudl“.

Postrežba točna! Cene zmerne!

XXXXXXXXXXXX

Agitirajte

za

naš tisk!

XXXXXXXXXXXX

„ITO“

priznana najboljša
zobna krema!

Trgovina

Martin Šumer

≈ Konjice ≈

priporoča veliko izbiro raz-
nega manufakturnega ter
drugega blaga po jako ugod-
nih cenah ter je za došlo se-
zijo vsakemu dana priložnost,
da si pri nakupu oblačila do-
sti prihrani. 737 50—1

CUNJE

krojaške, suknjene in platne-
ne odpadke, staro železje,
kovano in vlitno, glaževino,
kakor odpadke vsake vrste
kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje,
katero je za uporabo, s ko-
vaškimi odpadki in vlitino.

Denar naložite

na/boljše

pri

na/varnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stalna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Tiskajte sami!

Gestetner-Rotary tiskarski stroj za vsakega!

Brez zlaganja.

Brez voščenega papirja.

Zahtevajte, da se Vam brezplačno pokaže!

D. Gestetner Ltd.

Zagreb, Trg na Sajmištu broj 1.

Beograd, Zgradba Akademije Nauka. 366 10—1

Somišljeniki, širite naše liste!

**Starorenomirano, najfinejše, zajamčeno pristno, sedovine
prosto**

bučno olje

znamke „Krona“ post. zav.

dobavlja vsaki čas in v vsaki količini samo na veleod-
jemalce, oziroma trgovce

oljarna Albert Stiger, Sl. Bistrica.

Zastopstvo: FRANC GULDA, Maribor.

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižico in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.